

מקל נועם

מקל שאומר "גדל"

"חושך שבטו שונא בו"

חז"ל אומרים (בראשית רבה י'), שכל עשב ועשב יש לו מזל המכהו ואומר לו גדל. כמובן, אין הכוונה שעל כל עשב יושב מלאך קטן עם לחיים אדומות ועם כנפים לבנות, יש לו מקל קטן והוא מכה את העשב. חז"ל מתכוונים לומר שיש כוח שמצמיח את העשב, והכוח הזה נקרא בלשון חז"ל "מכה".

בנביא (זכריה יא, ז) מוזכר שיש שני סוגי מקלות: "מקל נועם" ו"מקל חובלים". הרי שיש מקל שבו "חובלים" ומכים, ויש עוד מקל שגם בו מחנכים, אבל בנעימות - "מקל נועם".

צריך לדעת שמקל נועם גם הוא מקל, אבל איננו מכאיב. אם אני נותן לילד עידוד - גם זה מקל. אם הילד עשה משהו טוב ואני נותן לו חתיכת שוקולד, גם זה מקל, אבל זה **מקל נועם**.

כך נוכל להבין גם את השבט של "חושך שבטו שונא בו". אין הכרח לנקוט דווקא באופן שבו לוקחים את הילד ומכים אותו. יש דרכים אחרות, טובות יותר, איך לכוון את הצמיחה שלו.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' כה)

פעמים רבות נשאל רבנו, רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, מהו השיעור הנדרש בפסוק "חושך שבטו שונא בו", ועד כמה יש להכות את הילדים.

ותמיד היה משיב על כך, שבזמננו שהדור חלש, **אין כוח ל"שמאל דוחה", וצריך לחזק בעיקר את הימין מקרבת**.

(קונטרס "דבר זה רבנו הגדול אמרו", עמ' 7)

לקרב את הלב

עלינו להחדיר באומר ובמעש לבית הילדים כי **הלב של אבא ואמא רחב מאוד**, יש בו מקום לאהבה אמיתית וייחודית עבור כל ילד בפני עצמו.

ילדים אינם מבינים זאת כדבר המובן מאליהם, וגם אחרי שנביע זאת מפורשות הם יבחנו את הדברים בשטח שוב ושוב, האם אכן כך.

(הרב יצחק לורנץ שליט"א / בינת המידות, עמ' 236)

"אל תונח לך פן ישנאך, הונח לחכם ויאהבך"

כשבאת להוכיח את זולתך לא תזלזלה ולא תחרפהו לאמור "לך אתה", כי בזה ישנאך ולא ישמע לך. רק "הונח לחכם", אמור לו: **הלא חכם אתה, ולמה תעשה כך?** - ויאהבך וישמע לך. (דברי השל"ה הקדוש)

ועד כמה צריכים להיזהר בדורנו בזה, כשלב הנער גם בעצמו כל כך מתרחק מאיתנו (כפי שנאמר: "בעקבתא משיחא חוצפה יסגא"), ועל ידי כך נקרב את לב הנער אלינו.

גם לעצם החינוך יועיל הרבה, לפתח את כוחי התלמוד של הגוף והמוח לצאת ממסתרם, להתחזק ולהתאזר בתורה ובעבודה.

(הרבי מפיאסצ'נה הי"ד / חובת התלמידים, "שיח עם המלמדים ואבות הבנים")

כאשר מרן הסבא מסלבודקא חפץ להקים את ישיבתו, נסע לרבי ישראל סלנטר זצ"ל ושאלו על איזה יסוד יעמיד את ישיבתו. השיבו רבי ישראל: **"להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים"**, לרומם את התלמיד לפי מה שהוא צריך לצמוח ולגדול.

(הרב יצחק לורנץ שליט"א / בינת המידות, עמ' 208)

חמימות ונעימות

בבית אבא (רבי שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל), לא שררה אף פעם אווירה של מתח ולחץ. אף פעם. לא הרגשנו מעולם שום הרגשה שאנו מצויים בבית המחייב "של נעליך". לא חונקנו על שאיפות מרקיעות שחקים. לא הייתה אווירה של שרפים ואופנים.

הכל היה חמים ונרצה. אבא התאים כל הרגשה רוחנית לכלי קיבולו של כל אחד מאיתנו. אבא תמיד אהיב דברים. לא כפה. ומלמעלה ריחפה תמיד דמותו האהובה, הנערצת של סבנו רבי חיים לייב, שחיים תמיד את ליבנו בשעות האינסופיות שבהן היה אבא שקוד על התורה.

(עדותו של רבי שמואל אוירבאך שליט"א על אביו / מפיהם, עמ' 118)

אבא (רבי משה פיינשטיין זצ"ל) עשה הכל שאקבל אהבת תורה ושלא יהיה שום מצב בענייני שמירת תורה ומצוות שיגרום חלילה למצב הפוך. בגיל שש היינו בנופש ליד משק בקר. אבא למד איתי כל בוקר בקביעות ורק אחר כך יכולתי ללכת להתבונן בפרות.

פעם אחת הייתי אמור להפסיד דבר מעניין מחמת הלימוד איתו, והוא הרשה לי לעצור באמצע הלימוד. הוא חשש, שאם אשאר ללמוד עלולים להיווצר אצלי רגשות שליליים חלילה כלפי הלימוד. הלכתי, וכאשר חזרתי המשכנו ללמוד.

אני זוכר, שבימי החורף היה אבא מחמם לי את הבגדים לפני שהוא הליבש לי אותם. זה היה בשש בבוקר. אחרי שהבגדים חוממו היה מליבש לי אותם מתחת לשמיכה כדי שלא ארגיש בקור.

למה התאמץ כל כך? לימים הבנתי שהוא רצה להשמיט את התירוף "קר לי". הוא עשה הכל כדי שלא יהיה דבר שימנע את החשק ללכת ללמוד.

(עדותו של הרב ראובן פיינשטיין על אביו / מפיהם, עמ' 145)